

Nr 91.

Av herr **Nilsson** i Karlstad m. fl., om *höjning av tullen å takskiffer m. m.*

Tillverkning av takskiffer ävensom av andra arbeten av skiffer bedrivs av AB. Grythytte Skifferverk vid Grythyttan i Örebro län samt av Glava Skifferberg i Värmland. I mindre skala, huvudsakligen för Ortsbehovet, brytes dessutom skiffer vid Nordöns Skifferverk vid Lycke i Bohuslän. Tillverkningen av såväl takskiffer som andra arbeten av skiffer har, såsom framgår av nedanstående sammanställning, särskilt vissa år varit ganska betydande:

Å r	Takskiffer			Andra arbeten av skiffer		
	Ton	1,000 kr	kr./kg	Ton	1,000 kr.	kr./kg
1913	411	21	0.05	.	2	.
1923	800	145	0.18	.	20	.
1924	1,100	140	0.13	.	19	.
1925	1,200	140	0.12	.	32	.
1926	1,400	120	0.09	.	36	.
1927	1,140	108	0.09	.	50	.
1928	1,130	100	0.09	721	84	0.12
1929	1,556	154	0.10	1,154	119	0.10
1930	1,369	124	0.09	1,533	137	0.09
1931	1,965	178	0.09	959	115	0.12
1932	2,699	231	0.09	575	99	0.17
1933	836	74	0.09	590	77	0.12

Som synes har tillverkningen av takskiffer, vilken efter kriget tämligen regelbundet stigit, år 1933 avsevärt gått tillbaka, huvudsakligen beroende på den sagda år minskade byggnadsverksamheten. För andra arbeten av skiffer, vilka huvudsakligen bestå av brynstenar, för tekniskt bruk avsedda artiklar samt byggnadsmaterial såsom trappsteg, fönsterplattor, köksinredningar o. dyl. ävensom ytterbeklädnad av byggnader, visar tillverkningen också särskilt för åren 1929—1931 en betydande ökning, vilken dock av samma skäl som för takskiffer för åren 1932 och 1933 förbytt i en avsevärd nedgång.

Ur statistisk synpunkt hänföres olika slag av arbeten av skiffer till skilda positioner, av vilka endast en, stat. nr 1225, omfattande takskiffer, uteslutande avser arbeten av skiffer. Av andra arbeten av skiffer hän-

föras brynstenar till stat. nr 1219, omfattande olika slag av naturliga slip-, bryn- och polerstenar ej särskilt nämnda (tullfria); för tekniskt bruk avsedda artiklar till stat. nr 1226 (tull 1 krona för 100 kilogram), opolerade och oslipade arbeten till stat. nr 1239 (tullfria), samt slutligen slipade eller polerade till stat. nr 1241, (tull 10 kronor för 100 kilogram).

Importen år 1913 samt 1923—1933 av takskeer framgår av nedanstående sammanställning:

Å r	Ton	1,000 kr.	Värde kr./kg	T u l l	
				kr./100 kg.	%
1913.....	33	3	0.10	1.00	10.0
1923.....	8	3	0.35	»	2.9
1924.....	11	3	0.32	»	3.1
1925.....	284	41	0.14	»	7.2
1926.....	21	7	0.31	»	3.3
1927.....	18	6	0.36	»	2.8
1928.....	6	3	0.41	»	2.4
1929.....	5	1	0.22	»	4.5
1930.....	30	4	0.14	»	7.2
1931.....	90	12	0.14	»	7.2
1932.....	140	18	0.13	»	7.7
1933.....	22	2	0.09	»	11.1

Importen av takskeer har, som synes, vissa år varit rätt avsevärd och steg oroväckande åren 1928—32, ehuru väl de svenska fabrikanterna genom låga priser sökt utestänga densamma. Detta har emellertid endast kunnat ske på bekostnad av företagens räntabilitet. Importminskningen år 1933 beror endast på byggnadskonflikten. Den huvudsakliga importen av takskeer kommer från Norge och går företrädesvis till västra Sverige, där för närvarande norsk takskeer utbjudes till kronor 5: 25 per kvadratmeter, inklusive tull och påspikning, då de svenska fabrikanterna för att kunna något så när täcka sina kostnader måste betinga sig 7: — kronor kvadratmetern. En kvadratmeter norsk skiffer väger 40 kilogram, varför tullen därå för närvarande utgår med 40 öre per kvadratmeter. De norska exportörerna erhålla sålunda för sin takskeer i själva verket endast kronor 4: 85 fritt västkusthamn, vilket pris understiger det svenska med ej mindre än 31 procent. Vid en tull av 5: — kronor för 100 kilogram kommer alltså tullskyddet för den ifrågavarande norska takskeeffern att utgå med cirka 2: — kronor per kvadratmeter, vilket skulle innebära en ökning av kronor 1: 60. Det är emellertid uteslutet, att de svenska tillverkarna skulle kunna utnyttja detta tullskydd, enär ren dumping från norrmän-

nens sida föreligger. Vissa av deras vanliga takskeerformat kunna nämligen numera ej finna avsättning på den engelska marknaden utan måste slumpas bort. De hit exporterade storlekarna komma nämligen automatiskt fram vid tillverkning av andra i England gångbara format och måste därför avyttras till varje pris. En högre tullsats kommer sålunda ej alls att fördyra takskeerforn på den inhemska marknaden utan endast utgöra det marknadsskydd fabrikanterna av takskeer behöva för sin existens.

För importen av övriga slag av arbeten av skiffer föreligga ej några specificerade uppgifter, enär de som förut nämnts hänföras till olika statistiska positioner tillsammans med arbeten av andra bergarter.

Beträffande »för tekniskt bruk avsedda artiklar av sten ej särskilt nämnda» vill det synas som om det förhållandet, att en vara är avsedd för ett visst ändamål ej utgör något bärande skäl för att den skall draga en avsevärt lägre tull än liknande artiklar för annat ändamål. Såsom motiv för införendet av denna tullposition angav 1906 års tullkommitté, att dess uppmärksamhet särskilt fästs vid artikeln — »plattor för jäskar». Någon förbrukning av dylika plattor förekommer numera ej, enär jäskar tillverkas av andra material. Av statistiken framgår, att importen av för tekniskt bruk avsedda artiklar huvudsakligen kommer från Norge. En avsevärd del därav torde utgöras av plattor av täljsten för utfodring av sodaugnar i sulfatfabrikerna, men en ej obetydlig del torde bestå av arbeten av norsk skiffer, avsedda för tekniskt bruk, vilka, om ej särskilda bestämmelser funnits, rätteligen, i de fall då de varit slipade, bort hänföras till stat. nr 1241 med en tull av 10 öre per kilogram i stället för nuvarande 1 öre.

Oslipade och opolerade arbeten av skiffer inkomma för närvarande i avsevärda kvantiteter, liksom takskeerforn särskilt från Norge. I trots av att för den svenska skifferindustrien anskaffats dyrbara maskiner, särskilt sågar, i avsikt att rationalisera tillverkningen och därigenom förbilliga densamma, har det ej lyckats att hindra denna import. Sålunda har under de senare åren levererats ett flertal fasadbeklädnader till Stockholm, där de just nu utbjudas till 17: — kronor per kvadratmeter mot 21: — kronor per kvadratmeter för motsvarande svenska skiffer. Svårast är dock konkurrensen på västkusten, synnerligast i Göteborg, där för närvarande, i konkurrens med de svenska fabrikanterna, skifferplattor för husbeklädnad levereras från Norge till priser, vilka äro för den svenska industrien fullständigt ruinerande och detta gäller ej blott svensk skiffer utan även svensk gnejs från den närmaste göteborgstrakten.

Vid A. B. Grythytte Skifferverk sysselsattes år 1930 — 89 stycken arbetare, år 1931 — 103 stycken, år 1932 — 117 stycken samt år 1933 cirka 60 stycken och har trots byggnadskonfliktens upphörande under år 1934 endast ökats till cirka 95 stycken, vilka delvis arbeta varannan vecka. Vid Glava Skifferberg ha de senare åren sysselsatts i medeltal 6—8 man.

Därest ej genom ett effektivt tullskydd tillfälle beredes de svenska fabrikanterna att kunna möta den utländska konkurrensen, torde dessa tvingas att allvarligt överväga eventualiteten att helt nedlägga tillverkningen av olika arbeten av skiffer, varvid, bortsett från kapitalförlusten, ett ej föraktligt antal arbetare bliva sysslösa. Därvid är att märka, att vad ovan sagts i tillämpliga delar även gäller den västsvenska gnejs-industrien, som undantränges av den norska dumpingen med skiffermaterial.

Med anledning av vad som sålunda anförts hemställas,

1. att tullen å takskiffer, stat. nr 1225, höjes från nuvarande 1: — krona för 100 kilogram till 5: — kronor;
2. att den nuvarande tullpositionen »för tekniskt bruk avsedda artiklar av sten ej särskilt nämnda», stat. nr 1226, utgår, varigenom artiklarna ifråga skulle komma att tulltaxeras enligt de rubriker, till vilka liknande arbeten av sten hänföras, samt
3. att oslipade och opolerade arbeten av skiffer och gnejs, hänförliga till stat. nr 1239 och sålunda för närvarande tullfria, påläggas en tull av 5: — kronor för 100 kilogram.

Stockholm den 18 januari 1935.

Nils Nilsson
i Karlstad.

Nils Persson.

Edvin Leffler.

Bj. Holmgren.

Gust. Svedman.

Nils Holmström.

Nils V. Sandström.

T. V. Lundell.

Edvard Lithander.